

Ráðgevingin fyri føroyingar í Danmark

Ársfrágreiðing

2016

Stovnsupplýsingar

Ráðgevingin er ein sjálvsognarstovnur, hvørs endamál sambært viðtøkurnar er:

- At **veita** froyingum í Danmark hjálp og vegleiðing í sosialum, persónligum og lestrarligum spurningum
- at **reka** upplýsandi arbeiði á nevndu økjum mótvegis einstaklingum, myndugleikum og stovnum her og heima
- at **virka** sum millumlið millum froyingar í Danmark og myndugleikar og stovnar her og heima innan nevndu øki.

Málbólkarnir sum Ráðgevingin vendir sær til er millum annað:

- Froyingar í útbúgving í Danmark
- Froyiskir sjúklingar í viðgerð í Danmark og teirra avvarðandi
- Froyingar, ið ætla sær til Danmarkar og sum ætla sær heimaftur.
- Fastbúgvandi froyingar í Danmark

Leiðsla

Ovasta leiðsla stovnsins er ein trímanna nevnd:

Bogi D. Davidsen, dr.med., formaður, umboð fyri Føroya Landsstýri.
Marianna Andreassen, cand.scient.soc., næstforkvinna, umboð fyri brúkarar.
Randi Johannesen, sosialráðgevi, umboð fyri starvsfólkið.

Grannskoðari: Dann Mortensen, aktuar.

Fíggjarviðurskipti

Virksemi stovnsins verður fíggjað við stuðulsjáttan á Fíggjarløgtingslógini. Stuðulin verður latin sambært treytum, ásettum í reglugerð um stuðulsjáttan til "Ráðgevingin fyri froyingar í Danmark" (Játtan fyri 2016: 1.248.000 kr.). Størsti posturin er løn v.m. til starvsfólk og síðani rakstur av skrivstovuni.

Starvsfólk

Tveir sosialráðgevar, Morid Jacobsen og Randi Johannesen ávikavist 30 og 32 tímar.
Ein lesandi 4 – 6 tímar um vikuna. Mortan Absalonson Østerø.

Viðtalutíð

Ráðgevingin hevur viðtalutíð 4 dagar um vikuna, 16 tímar tilsamans. Hvønn týsdag arbeiðir ein av ráðgevnunum á Sjúklingahotellinum Tórshavn.

Ráðgeving og vegleiðing – Miðlan/Kunning – Samstarv

Ráðgevingin er ein professionel og smidlig færoysk sosialráðgeving, ið strembar eftir at veita sínum viðskiftafólkum best møguligu tænastruna við støði í

- Fyriskipanarligari dygd
- Fakligari og praktiskari dygd innan sosialráðgeving
- Borgaraupplivdari dygd

Kjarnuvirðini hjá stovninum eru:

- Álit, virðing, rættvísi og ábyrgd í okkara samstarvi og samskipti við viðskiftafólk, avvarðandi, netverk og aðrar týðandi aktørar.

Visjón

- At vera ein sjónlig og støðugt mennandi færoysk sosialráðgeving í Danmark
- Ein samtíðar, samskapandi og samskipandi sosialráðgeving

Misjón

Okkara misjón er:

- At vera felags um uppgávurnar, arbeiða tvørfakligt og harvið slóða fyrri tí góðu gongdini fyrri okkara viðskiftafólk, avvarðandi og samfelag.
- At stuðla undir evnum og tilfeingi hjá viðskiftafólkini at megna egnu støður og ynskir.

Virgisøki

Sum ein tvítjóðað ráðgeving millum Danmark og Færoyar, er okkara virkisøki fjøltáttað og umfangandi. Arbeiðið verður við tveimum ymiskum lóggávum og reglum á nógvum sosialum økjum, og gjøgnum árin hevur Ráðgevingin ognuð sær royndir, vitan og serkunnleika, ið viðskiftafólkini ikki kunnu fáa neyvari aðrastaðni.

Ráðgevingin setir viðskiftafólkini í miðdepilin, og veitir fyrst og fremst ráð og vegleiðing í teimum spurningum/trupulleikum, sum tey hava. Vit leggja okkum eftir, at arbeiðið er tvørfakligt, rehabiliterandi, heilsufremjandi og fyrirbyrgjandi.

Vit miðla eisini vitan og atgerðarmøguleikar innan sosialar spurningar og truplar støður. Bæði til tann einstaka, bólkar, í almenna rúminum og á politiskum stigi. Ráðgevingin virkar sum bindilið millum einstaklingar, stovnar og myndugleikar, har vit gera vart við stirvnar ella manglandi mannagongdir og lóggávur.

Øll kunnu venda sær til Ráðgevingina, ongin skráseting fer fram, og ráðgevarnir hava taginarskyldu.

Ráðgeving og vegleiðing

Ráðgevingin hevur serkunnleika innan sosiala heildarráðgeving og veitir ráð og vegleiðing í teimum sosialu spurningum/trupulleikum viðskiftafólkini hava. Ráðgevingin hjálpir við upplýsingum um reglur og lóggávu, stuðlar við at raðfesta og samskipar, vísir á

møguleikar, stovnar og serfrøðingar. Ráðgevingin veitir eisini hjálp og stuðul til at skriva umsóknir og kæra avgerðir.

Fyrirspurningarnir, ið Føroyska Ráðgevingin fær, eru sera ymiskir. Summir eru einfaldir og skjótir at svara og avgreiða, t.d. fyrirspurningar viðvíkjandi flyting og NemID. Hesi viðskiftafólkini eru serliga lesandi, men eisini aðrir føroyingar, ið flyta til Danmarkar. Aðrir spurningar frá hesum bólki av viðskiftafólkum kunnu ofta, at síggja til tykjast einfaldir, men vísa seg at gerast umfatandi og tíðarkrevjandi. Hetta kann t.d. vera skattaspurningar, har viðskiftafólk fáa lítla-, ógreiða og onkuntíð skeiva vegleiðing frá SKAT í samband við t.d. føroyafrádrátt, flyting, fasta ogn í Føroyum, tvískattaavtalur o.s.fr. Ráðgevingin kann tí fevna bæði um føroyskar og danskar reglur.

Ein serligur bólkur av viðskiftafólkum, eru sjúklingar, ið verða sendir til Danmarkar til viðgerðar. Fyrirspurningar frá sjúklingum og avvarðandi kunnu vera einfaldir og skjótir at avgreiða, t.d. hjálpa við at útfylla umsókn um dagpening.

Aðrir fyrirspurningar kunnu vera sera torgreiddir og harvið tíðarkrevjandi. T.d. tá talan er um sjúklingar, sum verða sendir akutt niður. Bæði sjúklingur og avvarðandi eru tá ófyrirreikað til støðuna. Tey skulu bæði fyrhalda seg til sjálva sjúkuna, eina aðra mentan og samstundis ta brátt íkomnu sosialu og økonomisku støðuna, sum kann fevna um arbeiðsviðurskifti, barnaansing, persónliga økonomi v.m. Her er sera umráðandi, at sjúklingarnir verða loftaðir og fáa ráð og vegleiðing, soleiðis at neyðug tiltøk kunnu setast í verk. Talan kann vera um uppgávur, sum viðkemur bæði føroyskum og donskum myndugleikum - hugsandi eisini úr øðrum londum. Sum dømi kunnu nevast tryggingarútgjald í samband við lívshættisliga sjúku, útgjald í samband við óarbeiðsfæri frá NAV í Norra, trygging í samband við arbeiðsskaða o.a.

Er talan um familjur við børnum, kann tað gerast neyðugt við ansing av børnum á stovni ella undirvísing. Tá talan er um sjúk børn, skal evt. søkjast um inntøkumiss frá Almannaverkinum. Í slíkum málum hevur Ráðgevingin ein samskipandi leiklut. Ráðgevingin stuðlar og hjálpir sjúklinginum ella avvarðandi við at útvega røttu skjøluni og tryggjar, at skjøl og vátanir verða útfyllt rætt og stílað røttu myndugleikum. Um neyðugt, kann Ráðgevingin gera eina frágreiðing vegna sjúklingin og avvarðandi, sum verður send viðkomandi myndugleikum, og fylgir upp, at málið verður avgreitt og familjan fær boð um avgerðina.

Samstarv

Ráðgevingin fremur tvørfakligt samstarv og er bindilið millum einstaklingar, stovnar og myndugleikar. Vit vísa á møguligar loysnir, umframt at vísa á ítøkiligar mannagongdir og lóggávur, sum kunnu føra trupulleikar við sær.

Í samband við ráðgeving og vegleiðing av sjúklingum og avvarðandi, hevur Ráðgevingin eitt tætt samstarv við Sjúklingahotellið Tórshavn, føroyska sjúklingavegleiðaran á Ríkissjúkrahúsinum og Uttanlandstænastuna á Landssjúkrahúsinum. Harumframt kunnu nevast Heilsumálaráðið, Almannaverkið, Heilsutrygd, Apoteksverkið, Barsilsskipanina, ALS og Gigni.

Í samband við ráðgeving og vegleiðing av lesandi, samstarvar Ráðgevingin við Altjóða Skrivstovuna, Meginfelag føroyska studenta, Statens Uddannelsesstøtte, útbúgvingarstovnar, TAKS og SKAT v.m.

Sosialráðgevarnir í Ráðgevingini vóru í Føroyum í oktober 2016. Endamálið við ferðini var at styrkja samstarvið við føroyskar myndugleikar og stovnar, sum Ráðgevingin samstarvar við. Fundir vóru við Almannamálaráðið, Heilsumálaráðið, Almannaverkið, Heilsutrygd, Taks, Altjóða Skrivstovuna og MFS.

Í samband við menning av tvørfakligum samstarvi, skipaði Ráðgevingin í oktober 2016 fyri evnisdegi fyri sjúkrarøktarfrøðingunum á Sjúklingahotellinum Tórshavn, Hergerð Heldarskarð, leiðari av Uttanlandstænastuni á Landssjúkrahúsinum luttók. Endamálið var at fáa innlit í og sjónliggera, hvørjir manglar eru til samstarv, samskipti og læring í einum tvørfakligum sjónarhorni. Tað var ein væleydnaður seinnapartur, sum hevur havt jaliga ávirkan á samstarvið millum stovnarnar.

Ráðgevingin hevur havt fund við føroysku fólkatingslimirnar og Sendistovu Føroya í Keypmannahavn, har endamálið var skipan av regluligum samstarvi. Samstarv viðvíkjandi viðurskiptum hjá borgarum sum flyta millum Føroyar og Danmark, herundir markaförðingar. Avtalað varð at halda tveir árligar fundir.

Ráðgevingin hevur saman við føroyska sjúklingavegleiðaranum havt fundir við sosialráðgevarnar á barnadeildunum á Ríkissjúkrahúsinum. Ein samstarvsaftala millum Ráðgevingina og sosialráðgevar í Klinik for psykologi, pædagogik og socialrådgivning i Juliane Marie Centret på Rigshospitalet er nú komin uppá pláss.

Í november 2016 vitjaðu Landsstýriskvinnurnar Sirið Stenberg og Eyðgunn Samuelsen Ráðgevingina. Tosað varð víðari frá fundunum vit høvdu í Føroyum í oktober, millum annað um børn sum avvarðandi.

Í samband við børn sum avvarðandi varð í november 2016 hildin ein videofundur, har Uttanlandstænastan á Landssjúkrahúsinum, Sjúklingahotellið Tórshavn, Sjúklingavegleiðarin, Gigni og Ráðgevingin luttóku. Endamálið var at byrja eitt meira skipað framtíðar samstarv viðvíkjandi børnum.

Í desember 2016 var hildin ein videofundur (Uttanlandstænastan á Landssjúkrahúsinum, Sjúklingavegleiðarin, Mentamálaráðið og Ráðgevingin) viðvíkjandi undirvísing av børnum, bæði sjúk børn og børn, har foreldur ella systkin eru sjúk. Ein trupulleiki er, at ongin fastur undirvísari er. Tørvurin skal lýsast nærri.

Miðlan/kunning

Ráðgevingin fremur upplýsandi arbeiði innan tey ymisku økini umvegis heimasíðuna hjá stovninum, Facebook og við at luttaka í Pisudøgum í Føroyum og ymiskum tiltøkum í Danmark.

Ráðgevingin hevur eina væl vitjaða heimasíðu við nógvum hentum upplýsingum innan arbeiðsøkið hjá Ráðgevingini. Arbeitt verður við at menna heimasíðuna strategisk. Ráðgevingin fær nógvar fyrspurningar í samband við skatt. Tað er serliga fyrspurningar

um føroyafrádrátt frá lesandi. Ráðgevingin hevur tí arbeitt við at menna kunningina í mun til skatt og føroyafrádrátt. Tað eru lagdar nágreiniligar leiðbeiningar og videoleiðbeiningar – hjálp til sjálvhjálp - á heimasíðuna. Samstundis hevur Facebook verið nýtt til at rækka fleiri viðskiftafólkum við kunning innan ymisku økini.

Ráðgevingin luttók í tiltakinum Pisudagar í august 2016, sum EIK, MFS og ASK skipaðu fyri. “Kunning til føroysk lesandi, ið fara uttanlands at lesa”. Fundir vóru í Klaksvík og Tórshavn, umleið 150 ung luttóku. Ráðgevingin luttók eisini á tiltakinum “Hjálp eg skal uttanlands at lesa”, sum Bank Nordik og Ó skipaðu fyri. Í august 2016 vitjaði Ráðgevingin Áarstovu í Aarhus í samband við kunningartiltak fyri tey nýggju lesandi.

Ráðgevingin hevur ein faldara við yvirskipaðari kunning um Ráðgevingina umframt ein kunningarlepa til sjúklingar og teirra avvarðandi um sosialráðgeving og vegleiðing frá Ráðgevingini.

Menning – trygd og dygd

Yvirskipað átaksøki 2015 – 2016

Átaksøki avmynda strategiska arbeiði á stovninum. Stovnurin arbeiðir víðari við at strategiskt menna praktiska sosiala arbeiði og miðvíst at menna trygd og dygd. Har okkara visjón er leiðstjórnin.

1. Sjónliggerð av stovninum

Tørvur er á lýsingararbeiði í mun til stovnin, ein føroyskur stovnur í einum sosialum perspektivi. Í mai 2016 varð skipað fyri arbeiðsseminari fyri nevnd og starvsfólk, har arbeitt varð við virkisætlan, funktión- og uppgávulýsing, mál í mun til visjón og misjón fyri stovnin.

Umframt tað, sum fyrr er lýst í mun til sjónliggeran, hava vit í 2016 arbeitt víðari við:

1.1 Vitanarcafé

At skipa vitanarcafé, har innihald og endamál er at seta sjóneykuna á markaforðingar innan Ríkisfelagsskapin og aðrar trupulleikar, sum eru í sosiala virkisøkinum, har arbeitt verður við tveimum ymiskum lóggávum og reglum á nógvum økjum, og lóggávu í 3. landi.

2. Trygd- og dygdarmenning

Ráðgevingin arbeiðir framhaldandi við trygdar- og dygdarmenning á ymiskum stigum og sjónarhornum.

2.1 Markaforðingar innan Ríkisfelagsskapin.

Tað hevur verið ein afturvendandi trupulleiki, at tað í samband við nýggja lóggávu í Danmark og Føroyum ikki hevur verið tikið hædd fyri avleiðingum í mun til Ríkisfelagsskapin. Ráðgevingin ger framhaldandi vart við hesar trupulleikar, og kannar avvarðandi ráð og føroysku fólkatingslimirnar, tá nýggjar forðingar vísa seg. Ráðgevingin hevur samband við viðskiftafólk, ið flyta ímillum Føroyar og Danmark, og hevur tí serkøna vitan um markaforðingar innan Ríkisfelagsskapin.

2.2 Háttalag í sosialari praksis

Arbeitt hevur verið við at dygdarmenna og lýsa háttalag, arbeiðsgongdir og mannagongdir innan organisatoriska-, fakliga- og brúkarapplivdari dygd.

Herundir hava vit strategiskt arbeitt við menning- og implementering av IPLS (interpersonel læring og samstarv).

3. Verkætlanir

3.1 Menning og endurmenning

Ráðgevingin arbeiðir áhaldandi við rehabiliterandi tilgongd og arbeiðshátti, ið hevur til endamáls at stuðla og birta undir menning og endurmenning hjá sjúklingum. Tvørfakligt samstarv við og um sjúklingin er ein týðningarmikil liður. Samstarv millum sjúkling, avvarðandi og yrkislærd setir tískil krøv til, at fyriskipanin er smidlig og fokus er á styrkir og møguleikar. Tað er umráðandi, at rehabiliteringsátakið byrjar beinanvegin og krevur, at viðgerðar- og røktartilgongdin stuðlar sjúklinginum í virkismøguleikum, so sjúklingurin tekur lut í teimum avgerðum, ið verða tiknar í menningar- og endurmenningartilgondini. Tað er umráðandi at vit síggja gongdina sum eina samskipaða heild, og í samskapan við tí fyriskipaðu sjúklingagongdini, har øll lívsviðurskiftini hjá sjúklinginum skulu havast í huga. Her hevur Ráðgevingin ein samskipandi leiklut.

3.2 Verkætlan: rehabilitering

Ráðgevingin tók í 2014 stig til niðursetan av einum arbeiðsbólki, umboðandi Ráðgevingina, sjúklingavegleiðaran og Sjúklingahotellið Tórshavn við atliti til eina menningar- og endurmenningarætlan. Endamálið er, at sjúklingar, har gerandisdagurin og funktiúnsevninini eyðsæð verða skerd munandi orsakað av sjúku/skaða, kunnu byrja innan menning og endurmenning (rehabilitering) so tíðliga sum møguligt, og meðan tey enn eru í viðgerð í Danmark. Bólkurin skuldi gera eina arbeiðsætlan og uppskot um, hvussu hetta tvørfakliga samstarv kundi skipast innan verandi karmar, tilfeingi og hvørjir sjúklingabólkar arbeiðast skuldi við. Arbeiðið í bólkinum hevur hildið fram í 2015 og komið var fram til ein leist, har tað í fyrstu atløgu verður givið eitt tilboð um felags samrøðu millum sjúkling, avvarðandi, sjúkrarøktarfrøðing á Sjúklingahotellinum Tórshavn og ein sosialráðgeva. Í royndartíðini er tað ein útvaldur sjúklingabólkur – munn- og hálskrabbi – ið fær tilboð um eina samrøðu, tá viðgerðin er tilrættisløgd, umframt eina uppfylgjandi samrøðu eina til tvær vikur áðrenn heimferð. Samrøðurnar byrjaðu í februar 2016 og hava hildið fram gjøgnum árið. Eftirmeting av arbeiðnum verður gjørd á vári 2017 og við eftirfylgjandi framløgu á Sjúklingahotellinum Tórshavn. Støða skal síðani takast til, um samrøðurnar skulu halda fram og um tilboðið skal umfata aðrar sjúklingabólkar.

Í samband við okkara menningartilgongd, hevur Ráðgevingin bjóðað lesandi (bachelor, master, kandidat) at gera verkætlanir, har ymisk arbeiðsøkir verða lýst og greinað innan virkisøkið hjá stovninum – sosialt arbeiði/sosialar trupulleikar.

3.3 Børn sum avvarandi

Í samband við okkara menningartilgongd hevur Ráðgevingin bjóðað lesandi (bachelor, master, kandidat) at gera verkætlanir, har ymisk arbeiðsøkir verða lýst og greinað innan virkisøkið hjá stovninum – sosialt arbeiði/sosialar trupulleikar.

Ráðgevingin hevur síðani 2014 roynt at seta fokus á børn sum avvarðandi til álvarsliga sjúk foreldur ella systkin. Børnini eru ofta stødd í Føroyum og tí ikki sjónlig her, men tað er alneyðugt at tað verður tosað við foreldrini um hvussu børnini hava tað og kunna um hjálparmøguleikar. Ráðgevingin hevur havt upplegg fyri sjúkrarøktarfrøðingunum á Sjúklingahotellinum um børn sum avvarðandi, gjørt eitt yvirlit yvir hjálparmøguleikar í Føroyum og skotið upp, at tað verður arbeitt meira skipað við barnafamiljum.

Ein lesandi á "kandidat i socialt arbejde" hevur í samstarv við Ráðgevingina skrivað høvuðsritgerð í 2015/2016 við heitinum "Når færøske børn og unge har alvorligt fysisk syge forældre. En kvalitativ interviewundersøgelse af de udfordringer, det har for færøske børn og unge at have alvorligt fysisk syge forældre, der visiteres til behandling i Danmark".

Vikuskiptis Sosialurin 30. september 2016 hevði 'Børn sum avvarðandi' sum tema. Evnið varð lýst úr ymiskum sjónarhornum, milluma annað við samrøðum við: eina unga kvinnu, ið sum barn var avvarðandi hjá sínum hjartasjúka lítlabeiggja, Elsu Mariu Eliesardóttur Poulsen, ið hevur skrivað ritgerð um evnið (verkætlan í samstarv við Ráðgevingina), Morid og Randi í Ráðgevingini, Krabbameinsfelagið, Beran, Sirið Stenberg, landsstýriskvinnu í heilsumálum og Eyðgunn Samuelson, landsstýriskvinnu í Almanamálum. Mortan Absalonson Østerø (studentarhjálpari í Ráðgevingini) var samskipari.

Hagtøl

Frá 2015 hevur verður nýtt eitt talgilt hagtalsblað frá Almanamálaráðnum, sum verður sent hvønn mánað. Almanamálaráðið ger á hvørjum ári frágreiðing um hagtølini. Frágreiðingin fyri 2014 er tøk á heimasíðuni hjá Almanamálaráðnum. Ongin frágreiðing er fyri 2015.

Í 2016 fekk Ráðgevingin 1.327 áheitanir. 730 vóru nýggjar áheitanir, 339 afturvendandi um ikki avgreitt mál, og 258 samband fyrr, men um annað.

Niðanfryi er talvur, ið vísa býtið í mun áheitanir, bústaður, viðskiftafólk og slag av spurningum.

Tils.	Áheitan umvegis				Bústaður			
	Tlf.	@	Pers.	Annað	DK	FO	Útl.	Ikki uppl.
1.327	541	483	296	7	928	321	50	28

Viðskiftafólk			Slag av spurningum						
Sjúk.	Lesandi	Onnur	Sosialt	Lestur	Flyting DK	Flyting FO	Skattur	Føroya - frádrátt	Annað
220	790	317	430	129	93	51	301	411	65